

Forsøkslæreplan for Vg3/opplæring i bedrift - landbruksfag

Denne midlertidige forsøkslæreplanen er utviklet som en del av forsøket med å organisere utdanningen innen landbruk og gartnerier med to år i skole og to år i godkjent lærebedrift.

Gjelder fra 01.08.2015

Gjelder til 31.07.2023

Utgått

Formål

Landbruk er en næring med stort mangfold og lange tradisjoner. Kompetansebehovet i det moderne landbruket er sammensatt og dagens samfunn stiller store krav til yrkesutøvere i landbruket på områder som vedrører dyrevelferd, kvalitet, miljø og bærekraftig utvikling.

Landbruksfaget skal forberede lærlingen for en profesjonell yrkesutøvelse som agronom med ansvar for arbeid i landbruksbedrifter. Opplæringen skal bidra til at lærlingen utvikler allsidig kompetanse om både konvensjonell og økologisk drift, der sammenhengene mellom biologisk produksjon, naturens tålegrenser og menneskelig aktivitet står sentralt. Faget skal fremme kunnskap om hvordan normer i arbeidslivet, regelverk, sikkerhets- og miljøtiltak og kvaliteten på prosess og produkt setter rammer for yrkesutøvelsen. Videreskal opplæringen bidra til kompetanse som grunnlag for å delta i utvikling og omstilling av yrket og vurdere valg av økologiske eller konvensjonelle driftsmetoder i lys av dette. Landbruksfaget skal legge grunnlag for videre utdanning og kompetanseheving i tråd med prinsippene om livslang læring.

Opplæringen skal legge til rette for at lærlingen kan utvikle ferdigheter som er basert på yrkeskunnskap og forståelse for natur- og ressursforvaltning. Bærekraftig forvaltning og sammenhengen mellom ulike typer landbruksproduksjon, ressursgrunnlag, ressursforvaltning og økonomisk utbytte skal vektlegges. Faget skal fremme kompetanse i å etablere nye næringsveier og yrker knyttet til landbruk i vid forstand. Opplæringen skal stimulere lærlingen til kreativitet og tverrfaglig tenkning og legge til rette for at lærlingen kan utvikle selvstendighet gjennom praktiskarbeid. Videre skal opplæringen legge til rette for at lærlingen kan planlegge, utføre og lede arbeidsoppgaver, samarbeide med andre og ivareta miljø, etikk og dyrevelferd.

Fullført og bestått opplæring fører fram til fagbrev. Yrkestittelen er agronom.

Struktur

Landbruksfaget består av fem hovedområder. Hovedområdene utfyller hverandre og må ses i sammenheng.

Oversikt over hovedområdene:

Årstrinn	Hovedområder				
Vg3	Planteproduksjon	Husdyrproduksjon	Utmark og kulturlandskap	Driftsledelse	Vedlikehold og reparasjon

Hovedområder

Planteproduksjon

Hovedområdet omfatter arbeidsoppgaver og yrkesutøvelse gjennom hele vekstsesongen og er knyttet til produksjon av fôr- og matplanter med tilhørende teknologi og anlegg, jordkultur og miljø. Plantenes biologi og livsprosesser, betydningen av vekstfaktorer, sammenhengen mellom innsatsfaktorer, økologi, menneskelig aktivitet, ressursgrunnlag, produktkvalitet og økonomisk utbytte inngår. Sikkerhet, kvalitet, krav til utførelse på riktig tidspunkt og dokumentasjon av produksjonen er en del av hovedområdet. Valg av teknologi i planteproduksjonen ut fra egenart, miljø, bærekraft og økonomiske forhold inngår i hovedområdet.

Husdyrproduksjon

Hovedområdet omfatter arbeidsoppgaver og yrkesutførelse i ulike typer husdyrproduksjon med tilhørende bygninger, teknologi og anlegg. Biologien og livsprosessene til produksjonsdyrene og krav til fôring og stell inngår. Sikkerhet, kvalitet og krav til dyrevelferd og dokumentasjon i husdyrproduksjonen hører med. Valg av bygninger og teknologi i husdyrproduksjonen ut fra dyrevelferd, produksjonens egenart og økonomi inngår i hovedområdet.

Utmark og kulturlandskap

Hovedområdet omfatter produksjon, skjøtsel og næringsaktivitet med utgangspunkt i skogbruksplan, utmarksplan og andre plandokumenter. Videre omfatter det risikovurdering og sikkerhet i yrkesutøvelsen. Sammenhenger i økosystemene og prinsipper for forvaltning og bruk av naturressurser inngår også i hovedområdet. Videre omfatter det saksgang, ansvarsfordeling og sentrale virkemidler i naturforvaltningsarbeidet. I dette inngår også konflikter om arealbruk og hvordan slike konflikter skal identifiseres og håndteres. Den plassen gårdsanlegget har i kulturlandskapet, i kulturminner og i det biologiske mangfoldet er en del av hovedområdet.

Driftsledelse

Hovedområdet omfatter bærekraftig forvaltning av verdier, produksjonsapparater og naturressurser på en gård ut fra hensynet til økonomi, biologi, økologi, regelverk og etiske prinsipper. I dette inngår planlegging og bruken av planer. Videre dreier det seg om innovativ tenkning knyttet til eksisterende og ny næringsvirksomhet. Forretningsplaner med utgangspunkt i lokale ressurser og rammevilkår, og regelverk knyttet til gården som bedrift er en del av hovedområdet. Videre dreier det seg om sikringsarbeid, om regelverket innenfor helse, miljø og sikkerhet og om regelverket i arbeidslivet.

Vedlikehold og reparasjon

Hovedområdet omfatter innen- og utendørsmekanisering i landbruket og feilsøking, vedlikehold og enkel reparasjon av bygninger, traktorer, maskiner og teknisk utstyr. Videre handler det om håndtering av spesialavfall og sikkerhetsmessig status knyttet til teknologien.

Grunnleggende ferdigheter

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der de bidrar til utvikling av og er en del av fagkompetansen. I landbruk forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Muntlig ferdigheter i landbruk innebærer å forklare og begrunne valg og presentere produksjonsprosesser og produkter for kunder og myndigheter. Det betyr også å ta del i diskusjoner om produksjonsmetoder, beskrive arbeidsoppgaver og instruere andre.

Å *kunne uttrykke seg skriftlig* i landbruk innebærer å presentere prosesser og produkter. Det betyr dessuten å dokumentere ulike typer produksjoner i tillegg til egen aktivitet knyttet til produksjoner.

Å *kunne lese* i landbruk innebærer å bruke arbeidsinstruksjoner, planer, bruksanvisninger, HMS-datablader og faglitteratur. Videre betyr det å orientere seg i regelverk og kvalitetskriterier, følge med i debatter om næringen og næringsinteresser i dagspresse og andre medier.

Å *kunne regne* i landbruk innebærer å bruke tall og beregninger i planlegging, gjennomføring, dokumentasjon og analyse av ulike typer produksjoner. Det betyr også å utarbeide og forstå tabeller, diagrammer og enkel statistikk og utføre kalkulasjon.

Digitale ferdigheter i landbruk innebærer å presentere produkter og produksjonsprosesser, tilrettelegge for regnskapsføring og innhente og utveksle informasjon. Videre betyr det å bruke programvare for

oppfølging av husdyrbesetninger, hente værobservasjoner fra Internett, bruke digitale kart og benytte digitale instrumenter til å planlegge og optimalisere produksjoner.

Kompetansemål

Vg3

Planteproduksjon

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- planlegge, vurdere og gjennomføre arbeid i ulike typer planteproduksjoner i tråd med gjeldende regelverk, standarder, kvalitetssystemer og krav til dokumentasjon
- planlegge, utføre og vurdere stell av jord og planter ut fra hensynet til økologi, jordkultur og plantekultur i minst to ulike typer planteproduksjoner
- velge maskiner og redskap og planlegge kjøremønstre ut fra naturgitte og klimatiske forhold
- gjennomføre arbeid i planteproduksjon uten unødig belastning på jord og vegetasjon
- identifisere symptomer på mistrivsel, skader og vanlige sykdommer hos planter og iverksette relevante tiltak
- planlegge og utføre arbeidsoppgaver til riktig tid og tidspunkt ut fra optimalisering av kvalitet og produksjonsutbytte
- bruke digitale verktøy i planlegging, gjennomføring og dokumentasjon i planteproduksjon
- arbeide selvstendig og instruere andre i å utføre arbeidsoppgaver i planteproduksjon ved bruk av traktor, maskiner og redskap
- planlegge og utføre arbeidsoppgaver i planteproduksjon på en ergonomisk riktig måte
- bruke traktor, maskiner, redskap og annet utstyr miljøvennlig, energiøkonomisk og i tråd med gjeldende regelverk
- innhente informasjon om og beskrive kvalitetskrav, leveringsmåter og leveringsbestemmelser innenfor planteproduksjon

Husdyrproduksjon

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- planlegge, vurdere og gjennomføre arbeid i husdyrproduksjon i tråd med gjeldende regelverk, standarder, kvalitetssystemer og krav til dokumentasjon
- planlegge, utføre og vurdere stell av produksjonsdyr ut fra hensynet til avl og føring, anatomi, fysiologi, etologi og dyrevelferd innenfor minst to ulike typer husdyrproduksjon
- bruke digitale verktøy i planlegging, gjennomføring og dokumentasjon i husdyrproduksjon
- lage, bruke og justere fôr- og avlsplaner
- analysere og bruke rapporter fra produksjonssystem, husdyrkontroll og varemottakere og gi råd om forbedringer i produksjonen
- gjøre rede for kvalitetskrav, leveringsmåter og leveringsbestemmelser innenfor husdyrproduksjonen
- identifisere symptomer på mistrivsel, skader og vanlige sykdommer hos produksjonsdyr og iverksette relevante tiltak
- arbeide selvstendig og veilede andre om arbeidsoppgaver, håndtering av produksjonsdyr og bruk av teknisk utstyr i produksjonen
- planlegge og utføre arbeidsoppgaver i husdyrproduksjonen på en ergonomisk riktig måte
- gjøre rede for hvordan hus, husdyrrom og stell kan tilpasses naturlig adferd hos husdyr
- gjøre rede for produksjonssystemer, bygninger og valg av teknologi i husdyrproduksjonen

Utmark og kulturlandskap

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- utføre arbeidsoppgaver knyttet til skjøtsel, bruk og høsting i skog, utmark og kulturlandskap
- bruke og vedlikeholde redskaper og utstyr knyttet til skjøtsel og høsting i tråd med gjeldende regelverk
- beskrive og bruke planer for drift og skjøtsel av skog, utmark og kulturlandskap ut fra hensynet til økologi og bærekraftig forvaltning
- kartlegge vegetasjonstyper og endringer og foreslå tiltak som kan bidra til en ønsket utvikling
- drøfte flerbruk og interessekonflikter i utmark og kulturlandskap
- påvise og ivareta kulturminner i utmark og kulturlandskap etter gjeldende regelverk

Driftsledelse

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- forvalte gårdens ressurser etter planer og regelverk, økologi og etiske prinsipper med tanke på økonomisk resultater, energibruk og bærekraftig utvikling
- utarbeide og bruke driftsplaner og miljøplaner
- gjennomføre økonomistyring for en landbrukseiendom i samsvar med regelverk og standarder og vurdere forsikringsbehov
- gjøre rede for regelverk og prosedyrer i forbindelse med eierskap, leie, forpaktning, kjøp og overdragelse av en landbrukseiendom
- beskrive og vurdere vanlige selskaps- og samarbeidsformer innen produksjon, omsetning og foredling og velge foredlings- og omsetningsformer for produkter
- gjøre rede for offentlig virkemiddelsbruk i landbruket og utvikle og tilpasse produksjoner og driftsformer til endringer i rammebetingelsene
- utarbeide og bruke et system for internkontroll som er knyttet til helse, miljø og sikkerhet i landbruket, beskrive risikofaktorer og iverksette tiltak som kan redusere ulykkesrisikoen
- gjøre rede for og arbeide etter regelverk og avtaler som regulerer arbeidsforhold i landbruket og beskrive faglige organisasjoner og kompetansehevingstiltak
- lede andre i å utføre arbeidsoppgaver i tråd med gjeldende regelverk

Vedlikehold og reparasjon

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- utarbeide og bruke vedlikeholdsplaner for traktorer, maskiner, teknisk utstyr, bygninger og anlegg i landbruket
- utføre periodisk vedlikehold, feilsøking og enkle reparasjoner av husdyrrom og teknisk utstyr i husdyrproduksjonen og på traktorer, maskiner og teknisk utstyr i planteproduksjonen
- kontrollere teknisk og sikkerhetsmessig status og vurdere behov for autorisert service og reparasjon
- holde orden på verktøy og utstyr for vedlikehold og reparasjon og håndtere spesialavfall i tråd med gjeldende regelverk
- utføre enkelt sveise- og sammenføyingsarbeid og enkle arbeider med varmebehandling av stål etter gjeldende regelverk
- gjøre rede for garantier på teknisk utstyr og prosedyrer ved reklamasjon

Vurdering

Vg3 landbruksfaget

Bestemmelser for sluttvurdering:

Hovedområde	Ordning
Planteproduksjon	Alle skal opp til fagprøven, som normalt skal gjennomføres innenfor en tidsramme på tre virkedager.

Husdyrproduksjon	
Utmark og kulturlandskap	
Driftsledelse	
Reparasjon og vedlikehold	

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringsloven.